

ГЛАВА XV

ИСТОРИЧЕСКИ И ПОЛИТИЧЕСКИ ИДЕИ

1. ПОДБУДИ КЪМЪ ЗАНЯТИЯ СЪ ИСТОРИЯ. — Към историята изобщо, и специално към историята на българския народъ и на неговитѣ съседи, Селимински проявява отъ рано твърде живъ интересъ. Подобно на Априлова и Раковски, той ще се постарее да си набави по възможность достовѣрни и обширни знания по тая часть, за да бжде въ състояние да разгадава чрезъ миналото настоящи и бждащи сждбини на народа си. Изпреварилъ далеко Паисия Хилендарски въ критическо разбиране на събитията и на причиннитѣ имъ съотношения, чуждъ на неговото теологично осмисляне на свѣтовния редъ и свободенъ отъ всѣка наивна идеализация на нѣкогашната българска слава, той има това общо съ пророка на възраждането ни, че е изпълненъ като него отъ дълбока „ревность и жалость по рода своего болгарскаго“. При разведренъ умственъ хоризонтъ и сериозна научна подготовка, Селимински, безъ да се мисли специалистъ по история и оставайки само талантливъ дилетантъ, ще смогне да се справи съ задачата си като популяризаторъ въ тази областъ много по-сполучливо, отколкото кой и да е другъ неговъ съвременникъ между българитѣ. Защото той е чель внимателно както древнитѣ историци, начело съ Тукидида, така и по-новитѣ научни изследвания, — и навредъ се домогва да бжде добросвѣстенъ и вѣренъ на истината, както тя се установява документално.

Поклонникъ на Плутарха, Селимински търси въ историята не само факти за разума, за чистото познание, но и насоки за волята и дѣлата на потомцитѣ. Споредъ това схващане, картината на миналото, ако е постигната съ вещь вглѣбяване и се осмисли философски, може да послужи и на живота, може да утвърди морала и укрепи енергията на съвременницитѣ, тъй като знание и нравственостъ (или доблестъ) сж неизбѣжно свързани помежду си. Ето защо Селимински, който цитува